भरद्वाजौ श्रोत्रे विश्वामित्रजमदग्नी नासिके वसिष्ठकश्यपौ वागत्रिः । गायत्रीं छन्दोऽग्निदेवताꣳ शिरसि विन्यसेदेवमेवोष्णिहꣳ सवितारं ग्रीवास्वनूके बृहतीं बृहस्पतिम् बाह्वोर्बृहद्रथन्तरे द्यावापृथिवी मध्ये त्रिष्टुभमिन्द्रꣳ श्रोण्योर्जगतीमादित्यम् मेढ्रेऽतिछन्दसं प्रजापतिम् पायौ यज्ञायज्ञियं वैश्वानरम् ऊर्वोरनुष्टुभं विश्वान्देवान् अष्ठीवतोः पङ्क्तिं मरुतः पादयोर्द्विपदां विष्णुम् प्राणेषु विछन्दसं वायुम् न्यूनातिरिक्तेषङ्गेषु न्यूनाक्षरं छन्द आपो देवतेत्येवꣳ सर्वाङ्गेषु योजयित्वा वेदमयः सम्पद्यते शापानुग्रहसमर्थो भवति ब्राह्म्यं तेजश्च वर्धते न कुतश्चिद्भयं विन्दते ऋग्भयो यजुर्मयः साममयो ब्रह्ममयस्तेजोमयोऽमृतमयः सम्भूय ब्रह्मैवाभ्येति । तस्मादितन्नाब्रह्मचारिणे नातपस्विने नासंवत्सरोषिताय नाप्रवक्त्रेऽनुब्रूयादनेनाधीतेन चान्द्रायणाब्दफलमवाप्नोति अनेन च सम्यग्ज्ञानेन ब्रह्मणः सायुज्यꣳ सलोकतामाप्नोत्याप्नोति ॥ १३ ॥

इति सर्वानुक्रमणी[ये] चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथ छन्दाꣳसि गायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहतीपङ्क्तित्रिष्टुब्जगत्यतिजगतीशक्वर्यतिशक्वर्यष्यत्यष्टिधृत्यतिधृतयः कृतिप्रकृत्याकृतिविकृतिसंकृत्यभिकृत्युत्कृतयश्चतुर्विꣳशत्यक्षरादीनि चतुरुत्तराणि । ऊनाधिकेनैकेन निचृद्भुरिजौ द्वाभ्यां विराट्स्वराजौ । पादपूरणार्थं तु नैप्रसंयोगैकाक्षरीभावान्व्यूहेत् । आद्ये तु सप्तवर्गे पादविशेषात्संज्ञाविशेषास्ताननुक्रामत एवोदाहरिष्यामो विराड्रूपा विराट्स्थानाश्च बहुना अपि त्रिष्टुभ एवेत्युद्देशः तत्र दशैकादशद्वादशाक्षराणां वैराजत्रैष्टुभजागता इति संज्ञा अनादेशेऽष्टाक्षराः पादाश्चतुष्पदाश्चर्चः ॥ १ ॥

प्रथमं छन्दस्त्रिपदा गायत्री । पञ्चकाश्चत्वारः षट्कश्चैकश्चतुर्थश्चतुष्को वा पदपङ्क्तिः । षट्सप्तैकादशा उष्णिग्गर्भा । त्रयः सप्तकाः पादनिचृन्मध्यमः षट्कश्चेदतिनिचृद्दशकश्चेद्यवमध्या । यस्यास्तु षट्सप्तकाष्टकाः सा वर्धमाना विपरीता प्रतिष्ठा । द्वौ षट्कौ सप्तकश्चेति क्रसीयसी ॥ २ ॥

द्वितीयमुष्णिक् त्रिपदाल्यो द्वादशकः । आद्यश्चेत्पुरउष्णिग्मध्यमश्चेत्ककुप् । त्रैष्टुभजागतचतुष्काः ककुब्न्यङ्कुशिरैकादशिनोः परः षट्कस्तनुशिरा मध्ये चेत्पिपीलिकमध्याद्यः पञ्चकस्त्रयोऽष्टका अनुष्टुब्गर्भा । चतुःसप्तकोष्णिगेव ॥ ३ ॥